

چکیده

مقدمه: کیفیت زندگی مرتبط با سلامت دهان و دندان یک شاخص از کیفیت زندگی است که پیامد مراقبت های بهداشتی و درمانی را می سنجد. پژوهش حاضر با هدف بررسی کیفیت زندگی مرتبط با سلامت مرتبط با دهان و دندان در زنان باردار روستائی دریافت کننده مراقبت های دندانپزشکی انجام شده است .

روش پژوهش: رویکرد انجام پژوهش بصورت ترکیبی (کمی-کیفی) بود، در بخش کمی جهت دستیابی به میزان بهره مندی مراجعین و ارتباط آن با رویکرد های طرح تحول سلامت ، چک لیستی شامل دو بخش ساختاری و عملکردی طراحی شد، اطلاعات بخش ساختاری برنامه از معاونت بهداشت دانشگاه و داده های عملکردی از مرکز بهداشت شهرستان رباط کریم گردآوری شد. نمونه پژوهش در بخش کمی ۵۵۴ زن حامله مراجعه کننده به واحد های منتخب دندانپزشکی بود، روش نمونه گیری بصورت سرشماری بود، آنالیز داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ انجام شد . در بخش کیفی ، تعداد نمونه ها ۲۳ نفر بود (۱۸ نفر زن باردار، دو نفر دندانپزشک ، سه نفر مراقب سلامت) استخراج اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته با استفاده از نمونه گیری مبتنی بر هدف انجام گرفت و سپس به روش تحلیل محتوا و با استفاده از نرم افزار Maxqda نسخه ۲۰۲۰ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: نتایج بخش کمی حاکی از این بود که میزان بهره مندی آنان از مراقبت های دندان و دهان ۱۰ درصد بود، همچنین بین بهره مندی از خدمات و تحصیلات ($p=0/01$)، رتبه حاملگی ($p<0/001$) هزینه پرداختی ($p<0/001$) رابطه معناداری وجود داشت ، اما بین بهره مندی از مراقبت های بهداشتی و علت مراجعه ($p=0/19$)، بیمه ($p=0/2$) رابطه معنا داری وجود نداشت. نتایج در بخش کیفی شامل سه مضمون اصلی ۱- نارضایتی بیماران ۲- نبود حس روحی روانی خوب ۳- وجود مشکلات جسمانی و نه مضمون فرعی شامل (عدم بهره مندی از خدمات، عدم تمایل دندانپزشکان به ارائه خدمت ، ناکافی بودن آگاهی مادران باردار، بی اعتمادی به سیستم مراقبت های بهداشتی و درمانی، پرداخت از جیب، شاک بودن از فرایند کشتن دندان، پشیمانی در خصوص ترمیم نکردن دندان ها قبل از حاملگی، اختلال در عملکرد روزانه و درد) از تجربیات زنان باردار استخراج شد که تایید کننده و تبیین کننده یافته های بخش کمی بود .

نتیجه گیری: بهره مندی پایین زنان باردار از مراقبت های دهان و دندان وعدم موفقیت رویکردهای طرح تحول سلامت دهان و دندان در خصوص زنان باردار منجر به تاثیر مشکلات دهان و دندان بر کیفیت زندگی (نارضایتی، مشکلات جسمانی و روحی -روانی برای) زنان باردار شده است.

کلمات کلیدی: کیفیت زندگی مرتبط با سلامت دهان و دندان ، سلامت دهان و دندان ، کیفیت زندگی، طرح تحول سلامت، زنان باردار